

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Richardem Galisem ve věci

žalobkyně: JUDr. D. B.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Rozhodnutím ze dne 2. 5. 2025, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), žalovaná podle § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, žalobkyni uložila povinnost vrátit žalované přeplatek ve výši 171 654 Kč, který vznikl za období od 16. 9. 2023 do 9. 10. 2024 na starobním důchodu. V odůvodnění odkázala na § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a § 37 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, dle něž nenáleží výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 tohoto zákona, do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost. Žalovaná žalobkyni v období od 16. 9. 2023 do 9. 10. 2024 vyplácela starobní důchod přiznaný podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, ačkoliv jí Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

jeho výplata nenáležela, neboť žalobkyně v tomto období vykonávala výdělečnou činnost v rozsahu zakládajícím účast na pojištění podle § 27 zákona o důchodovém pojištění. Žalobkyni v tomto období náležela jen výplata vdovského důchodu. Žalobkyni bylo v období od 16. 9. 2023 do 31. 12. 2023 vypláceno celkem 27 829 Kč měsíčně, ačkoliv jí náležela jen výplata vdovského důchodu ve výši 14 427 Kč měsíčně; a období od 1. 1. 2024 do 9. 10. 2024 celkem 28 189 Kč měsíčně, ačkoliv jí náležela jen výplata vdovského důchodu ve výši 14 787 Kč měsíčně. Tím vznikl celkový přeplatek 171 654 Kč. Podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení má žalovaná nárok na vrácení neoprávněně vyplacené dávky. Odpovědnost je objektivní. Žalobkyně je proto odpovědná za vznik přeplatku bez ohledu na zavinění.

2. V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaná zamítla žalobkyniny námitky a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Konstatovala, že obsahem správního spisu je rozhodnutí žalované ze dne 12. 6. 2023, jímž žalobkyni přiznala od 31. 12. 2022 starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění ve výši 20 346 Kč měsíčně bez výplaty důchodové dávky. Rozhodnutím ze dne 13. 2. 2024 dále žalovaná žalobkyni přiznala od 16. 9. 2023 vdovský důchod ve výši 5 194 Kč měsíčně v souběhu s vypláceným starobním důchodem ve výši 22 635 Kč měsíčně. Žalovaná dále odcitovala § 118a odst. 1 a odst. 2 větu první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Důležitá pro posouzení toho, zda žalované vznikl vůči žalobkyni nárok na vrácení nesprávně vyplacené částky podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je dle žalované skutečnost, že žalobkyni byl vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny zákonné podmínky pro jeho výplatu. Žalobkyně žalované nepodala žádost o výplatu starobního důchodu podle § 54 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, což žalobkyně sama uvedla, čímž potvrdila nesplnění zákonných podmínek. Žalovaná dodala, že pokud by snad žalobkyně měla pochybnosti o naplnění díkce § 118a odst. 2 „ZDP“, v souladu s § 118a odst. 1 „ZDP“ není pochyb o tom, že přijala důchod, ačkoliv musela z okolností předpokládat, že byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel. Ode dne doručení rozhodnutí žalované ze dne 13. 2. 2024 až do 9. 10. 2024 žalobkyně žalované nesdělila jakoukoliv informaci či pochybnost ani se nedotázala na správnost vypláceného důchodu. V rámci své právní erudice musela předpokládat, že jsou jí důchodové dávky vypláceny neprávem a ve vyšší částce, než náležely. Částka vdovského důchodu významně přesahovala částku starobního důchodu přiznaného žalobkyni dle § 31 zákona o důchodovém pojištění, o jehož výplatu sama nežádala z důvodu, že ode dne přiznání až dosud je žalobkyně výdělečně činná v rozsahu zakládajícím účast na pojištění dle § 27 zákona o důchodovém pojištění u Hlavního města Praha – Městské policie Praha, a protože by nedodržela zákonnou podmínku pro nárok na výplatu důchodových dávek a na základě toho by vznikl žalované nárok na jejich vrácení dle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Žalovaná shrnula, že jí podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení vznikl nárok na vrácení přeplatku. Odpovědnost podle tohoto ustanovení je objektivní, žalobkyně je tedy povinna přeplatek vrátit bez zřetele na zavinění. Řízení bylo zahájeno z moci úřední z důvodu zjištění objektivní skutečnosti, kterou bylo neoprávněné pobírání důchodové dávky žalobkyní při současné účasti na důchodovém pojištění. Její počínání bylo v rozporu s § 54 odst. 2 a § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, dle nichž do dosažení důchodového věku nenáleží výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, pokud je vykonávána výdělečná činnost v rozsahu zakládajícím účast na důchodovém pojištění.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

Žaloba

3. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), se žalobkyně domáhá zrušení napadeného i prvostupňového rozhodnutí.
4. Žalobkyně popisuje, že byla napadeným rozhodnutím překvapena a pokládala je za omyl, neboť výdělečnou činnost, její existenci žalovaná zjistila, žalobkyně podle § 27 zákona o důchodovém pojištění vykonává nepřetržitě od roku 1982 a v uvedeném období se nijak nezměnila. V žádosti o vdovský důchod pravdivě uvedla, že nepobírá důchod, předdůchod, výsluhový příspěvek ani důchod z ciziny. V rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu ze dne 13. 2. 2024 je uveden vdovský důchod ve výši 5 194 Kč. Při jeho zpětném a důkladném studiu žalobkyně zjistila, že částky uvedené ve výroku tohoto rozhodnutí neodpovídají částkám v jeho odůvodnění; částka vdovského důchodu podle výroku tohoto rozhodnutí neodpovídá částce tvrzené v prvostupňovém rozhodnutí; a v rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu je ve výroku uveden „*vyplácený starobní důchod ve výši 22 635 Kč*“, zatímco v odůvodnění se odkazuje na invalidní důchod žalobkynina zesnulého manžela. Žalobkyně tedy podala proti prvostupňovému rozhodnutí námitky, v nichž upozorňovala na to, že žádným svým jednáním nezpůsobila potenciální pochybení žalované. Až na základě napadeného rozhodnutí žalobkyně zjistila, že pod pojmem „*vyplácený starobní důchod ve výši 22 635 Kč*“ měla žalovaná na mysli žalobkynin starobní důchod, který byl žalobkyni přiznán rozhodnutím žalované ze dne 12. 6. 2023 ke dni 31. 12. 2022 ve výši 20 346 Kč a který přesně dle žalobkyniny žádosti nebyl vyplácen. Tento starobní důchod tak ke dni 16. 9. 2023 nebyl vyplácený, ale tímto rozhodnutím byla jeho výplata zahájena. Žalobkyně je přesvědčena, že jí „*v této věci nesprávných pojmů a částek*“ nelze dovodit povinnost podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu je při zpětném hodnocení prizmatem odůvodnění prvostupňového a napadeného rozhodnutí vnitřně rozporné. Nebylo zrušeno, pouze se jím žalovaná přestala ke dni 9. 10. 2024 řídit, přestože se u správních rozhodnutí uplatní zásada presumpce správnosti.
5. Žalobkyně dále namítá, že v prvostupňovém rozhodnutí jí byla povinnost vrátit přeplatek stanovena na základě § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. V napadeném rozhodnutí ale žalovaná nesprávně odkázala na § 118a odst. 1 „ZDP“ a následně znova nesprávně na § 118a odst. 2 „ZDP“, byť je žalobkyně s ohledem na kontext schopna tento nedostatek logickou úvahou odstranit.
6. Žalovaná se dále nevyrovnala s naplněním podmínek podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Odpovědnost je dle odborné literatury dána, jsou-li splněny všechny objektivní předpoklady, tj. protiprávní jednání, vznik přeplatku a příčinná souvislost. Žalobkyně opakuje, že výdělečnou činnost provádí nepřetržitě od roku 1982, tuto skutečnost byla žalovaná schopna zjistit bez jakékoliv součinnosti již k 16. 9. 2023 (a nikoliv až dodatečně) a žalobkyně neporušila žádnou povinnost spočívající v neoznámení skutečnosti. Není zřejmé, na základě čeho žalovaná dovodila, že povinnost vrátit přeplatek lze stanovit žalobkyni. Jestliže žalobkyně poskytla od počátku úplné a pravdivé informace při podání žádosti o vdovský důchod, je podle ní požadavek na vrácení přeplatku v rozporu s principy dobré správy, ochrany legitimního očekávání, ochrany práv nabytých v dobré víře a presumpce správnosti správních aktů. Pokud by mělo být protiprávní jednání spatřováno v tom, že žalobkyně něco neučinila (nepodala žádost o výplatu starobního důchodu) nebo přijala dávku, o kterou nežádala, nelze zde spatřovat příčinnou souvislost.

Jednou příčinou je podle žalobkyně neznalost právních předpisů nebo nedostatečné matematické schopnosti zaměstnanců žalované. Žalobkyně má za to, že žalovaná „konstruuje“ závěr, že kvalifikovanost veřejné správy a vnitřní mechanismy jsou prázdné pojmy, což je v právním státě nepřijatelné. Nabízí se podle ní otázka, zda je stanovena správně výše vdovského důchodu, který jí je aktuálně vyplácen s popisem „*vdovský a starobní důchod*“, neboť i jeho výše je možná „*výsledkem nezdařených matematických pokusů úředníků*“. Žalobkyninu námitku, že úředníci žalované by měli uhradit škodu, kterou způsobili státnímu rozpočtu, žalovaná v napadeném rozhodnutí jen zmínila, aniž by vysvětlila, proč preferuje stanovení povinnosti k vrácení přeplatku žalobkyni před řešením záležitosti s odpovědnými osobami. Žalobkyně trvá na tom, že za nesprávný výpočet důchodu odpovídá žalovaná.

7. Konečně žalobkyně cituje část napadeného rozhodnutí a poukazuje na to, že žalovaná spatřuje naplnění podmínek podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení v tom, že je naplněna podmínka zavinění podle odst. 1 tohoto ustanovení. Je přitom notorietou, že stanovení subjektivní odpovědnosti podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení nelze směřovat s objektivní odpovědností podle odst. 2 téhož ustanovení. Správní orgán musí určit, o jaký druh odpovědnosti se v daném případě jedná, jinak je jeho rozhodnutí nesrozumitelné. Důkazní břemeno ohledně zavinění nese správní orgán. Nebyly dány okolnosti, z nichž žalobkyni muselo být zřejmé, že je jí vypláceno cokoliv neoprávněně.

Vyjádření žalované

8. Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby. Při přiznání vdovského důchodu žalobkyni došlo nedopatřením i k uvolnění výplaty jejího starobního důchodu. Ten byl žalobkyni přiznán dle § 31 zákona o důchodovém pojištění bez výplaty. Bylo tak vyhověno žádosti žalobkyni, která zůstávala nadále výdělečně činná. Žalobkyně si musela být vědoma následků v případě porušení podmínky současného pobírání „předčasného“ starobního důchodu při výkonu výdělečné činnosti. Žalovaná cituje § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, z něž plyne odpovědnost příjemce dávky vrátit ji za dobu, po kterou mu nenáležela. Dle tohoto ustanovení jsou chráněni příjemci, kteří dávku přijali v dobré víře. Pro naplnění prvku zavinění postačí zavinění v nedbalostní formě. Žalobkyně měla povinnost nepřijmout, resp. bezodkladně vrátit důchod, o němž musela z okolností předpokládat, že jí nenáleží. Pokud by tak učinila, přeplatek by nevznikl. Žalobkyně nezachovala potřebnou míru opatrnosti, neboť bez racionálního důchodu vyvodila a přijala, že částka vdovského důchodu společně se starobním důchodem je pouze částkou vdovského důchodu, ačkoliv rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu jasně vymezilo, jakou částkou se na celkové výši podílí vdovský a jakou starobní důchod. Vzhledem k tomu, že žalobkynin zemřelý manžel pobíral invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 20 774 Kč, muselo být pro žalobkyni překvapující, že jí byl přiznán samotný vdovský důchod ve výši 27 829 Kč (ač dle § 51 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění činí vdovský důchod pouze 50 % procentní výměry invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl zemřelý manžel nárok v době smrti). Žalovaná dále odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 15. 9. 2016, č. j. 9 Ads 251/2015 – 24. Žalobkyni, které sice byl přiznán starobní důchod, ale nebyl vyplácen (a ani o to nežádala), muselo být divné, že je vedle vdovského důchodu uváděn i starobní důchod. Se souběhem těchto dávek

navíc byla v závěru odůvodnění rozhodnutí seznámena. Sama žalobkyně v žalobě uvádí, že po obdržení rozhodnutí o něm měla pochybnosti.

Replika

9. Žalovaná podle žalobkyně nerozvádí, jak mohlo dojít k nedopatření, v jehož důsledku byla uvolněna výplata jejího starobního důchodu. Rozhodnutí prošlo třemi stupni kontroly (jsou pod ním podpisy tří úředníků). Vzhledem k tomu, že o výplatu nežádala, chyběl jakýkoliv relevantní podklad. Žalovaná ani neobjasnila, jakým způsobem starobní důchod stanovila, neboť od 31. 12. 2022 jí jej vyměřila ve výši 20 346 Kč, zatímco sporný vyplácený starobní důchod byl určen na 22 635 Kč. Nejedná se jen o nedopatření ale o vážné pochybení úředníků, které by měla žalovaná řešit v rámci náhrady škody po těchto zaměstnancích. Domněnku, že si žalobkyně musela být něčeho vědoma, žalovaná nerozvedla. Žalobkyně dne 19. 12. 2023 požádala o vdovský důchod, žalovaná jej přiznala od 26. 2. 2024 a osm měsíců později zjistila, že k výplatě náleží jiná částka, což za dalších sedm měsíců vtělila do svého rozhodnutí.
10. Žalovaná nemohla po žalobkyni požadovat, aby přezkoumala správnost jejích rozhodnutí, neboť sama disponuje obrovským aparátem vyškolených úředníků. Žalobkyně má za to, že po ní žalovaná požaduje bdělost, ostražitost a schopnosti „*bloubkového kontrolora*“. Následně si stěžuje na to, jak dlouho žalované trvalo vyřídit její žádost o uvolnění starobního důchodu podanou dne 17. 4. 2025 (dne 28. 8. 2025 totiž žalobkyně dosáhla důchodového věku) a kritizuje její „*styl práce*“.
11. Rozsudek NSS č. j. 9 Ads 251/2015 – 24 na věc dle žalobkyně nedopadá, protože touto argumentací by se posvětila nekvalifikovanost výkonu veřejné moci. V rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu nebylo nic jasně vymezeno a žalovaná se „*takticky*“ vyhýbá slovu „*vyplácený*“ před slovy „*starobní důchod*“. Žalobkyně tvrdí, že pro své jednání měla „*obvyčejné lidské důvody*“ a následně popisuje okolnosti úmrtí svého manžela. Měla i zkušenosti s liknavou výplatou dávek pro manžela. Ve změní rozhodnutí přicházejících s různým časovým odstupem od podaných žádostí a různých hromadných částek poukazovaných na účet žalobkyně ztrácela přehled o nárocích a případných přeplatcích. Nacházela se v těžké životní situaci a naivně spoléhala na profesionalitu ohromného aparátu vytvořeného k tomu, aby lidem právě v takových situacích alespoň finančně pomohl. Navíc pro ni bylo matoucí datum 16. 9. 2023 (úmrtí manžela), od kterého byl vdovský a vyplácený starobní důchod vyměřen. Žalobkyně měla za to, že se částka týká pořád jejího manžela, a nikoliv jí, protože ona o výplatu starobního důchodu nepožádala. Žalobkyně má potřebu ukázat bezmocnost člověka, dokonce právně vzdělaného, který se střetne s takovou institucí, jakou reprezentuje žalovaná. Celou kauzu vnímá jako nespravedlnost spáchanou na člověku, který si dovolil být pár měsíců svého života neostražitý a pohroužený do svého smutku. Žalovaná se pokouší přenést svou odpovědnost za vadné rozhodnutí na žalobkyni.

Posouzení věci

12. Soud ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků, je včasná a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Poté přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu napadených výroků a v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). O žalobě soud rozhodl bez jednání, neboť byly splněny podmínky podle § 51 odst. Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

1 s. ř. s. Jednání nebylo zapotřebí ani k dokazování. Některé listiny navržené k důkazu (zejm. prvostupňové a napadené rozhodnutí) jsou součástí správního spisu, jímž se zásadně nedokazuje. Zbývající důkazy byly navrženy k prokázání tvrzení, která byla nesporná (obsah rozhodnutí žalované ze dne 12. 6. 2023 o přiznání starobního důchodu), popř. ke skutečnostem, které nebyly relevantní pro posouzení věci (výpis z účtu – není podstatné, jak je označen důchod nyní vyplácený žalobkyni, správnost jeho vyměření ani není předmětem nynějšího řízení; žádost o rozložení úhrady splátek – týkala se návrhu na přiznání odkladného účinku; dotaz na stav řízení ze dne 25. 9. 2025 a dopis adresovaný žalované ze stejného dne – pro věc nejsou důležité tvrzené průtahy stran nynější žádosti o výplatu starobního důchodu; „rozhodnutí žalované“ ze dne 19. 5. 2022, 27. 5. 2022 a 22. 2. 2024 – přezkum těchto rozhodnutí není předmětem řízení a otázka vědomosti žalobkyně o přeplatku, ke které byly zřejmě navrženy k důkazu, taktéž není pro věc podstatná, viz též níže např. bod 24, druhé z těchto „rozhodnutí“ navíc ani není rozhodnutím, ale oznámením, a poslední z nich není rozhodnutím „žalované“, ale Úřadu práce ČR, tj. úplně jiného orgánu).

13. Podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky. Podle odst. 2 věty první téhož ustanovení jestliže byl občan vyplácen starobní důchod a nebyly přitom splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu, má plátce důchodu vůči tomuto občanu nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely.
14. K výkladu § 118a odst. 1 a 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení se již NSS opakovaně vyjádřil. Ustanovení § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení obecně zakládá nárok plátce důchodu na vrácení neprávem vyplacených částek důchodu příjemcem důchodu. Je založen na subjektivní odpovědnosti příjemce důchodu a je podmíněn tím, že příjemce nesplnil některou jemu uloženou povinnost a současně přijal důchod, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že mu byl vyplacen neprávem, nebo vědomě jiným způsobem způsobil neoprávněné vyplacení důchodu. Naproti tomu nárok plátce důchodu vůči příjemci důchodu podle § 118a odst. 2 téhož zákona je samostatnou skutkovou podstatou. Toto ustanovení ve spojení s ustanovením § 37 zákona o důchodovém pojištění zakládá objektivní odpovědnost příjemce dávky starobního důchodu vrátit plátcí důchodu ty vyplacené dávky, které mu nenáležely, tj. byly mu vyplaceny, ač pro výplatu těchto dávek nebyly splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění. Vznik povinnosti k úhradě přeplatku je zde tedy spojen s hmotněprávní úpravou, jejímž záměrem je zabránit souběhu výplat starobního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti bez ohledu na subjektivní stránku věci, a tedy bez ohledu na zavinění. Ustanovení § 118a odst. 2 citovaného zákona nezná ani žádné liberační důvody, které by mohly být případnou příčinou zproštění této objektivní právní odpovědnosti příjemce dávky.
15. Podmínky vzniku přeplatku na důchodu podle § 118a odst. 1 a 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení přitom nelze volně zaměňovat ani je aplikovat současně; z Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

povahy věci je to ostatně vyloučeno. Pokud je totiž vznik přeplatku podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení postaven na přísném objektivním principu (tedy bez ohledu na zavinění příjemce důchodu), nelze v takovém případě aplikovat prvky obsažené v § 118a odst. 1 zákona o organizaci sociálního zabezpečení, který naopak zjevně stojí na principu zavinění, neboť pro svou aplikaci vyžaduje, aby příjemce dávky o relevantních skutečnostech věděl nebo měl či musel vědět. Předpokladem objektivní odpovědnosti nemůže být zavinění, neboť potom by se nejednalo o objektivní odpovědnost, ale o odpovědnost subjektivní. Jestliže jsou tedy splněny podmínky § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nelze zároveň aplikovat § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který je vystaven na subjektivní odpovědnosti (viz body 27 a 28 rozsudku NSS ze dne 19. 5. 2021, č. j. 4 Ads 251/2019 – 37, a tam citovaná judikatura).

16. K žalobkyniným námitkám soud nejprve konstatuje, že napadené rozhodnutí nepokládá za nesrozumitelné ani nedostatečně odůvodněné. Žalovaná sice v napadeném rozhodnutí dvakrát nepřesně odkázala na § 118a „ZDP“, tedy zákona o důchodovém pojištění, namísto (správného) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, jde však o pouhou zjevnou chybu v psaní, která není srozumitelnosti napadeného rozhodnutí na újmu. Z kontextu napadeného rozhodnutí, v němž se jinak opakovaně odkazuje na § 118a zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení včetně jeho citace, je jasné zřejmé, že právě tento zákon měla žalovaná v obou případech na mysli. Text odůvodnění, v němž žalovaná nepřesně odkázala na zákon o důchodovém pojištění, logicky navazuje na předchozí úvahy žalované, v nichž zdůvodňovala, proč má žalobkyně podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení povinnost přeplatek vrátit, což je zřejmé z uvozujících slov „[a] *pokud by snad účastník řízení měl pochybnosti o tom, že dikce ustanovení § 118a odst. (2) ZDP byla jím samým bezpochyby naplněna...*“. Ostatně sama žalobkyně uznává, že je schopna tento nedostatek logickou úvahou odstranit. Zákon o důchodovém pojištění navíc ani neobsahuje žádný § 118a, což podporuje, že se skutečně jednalo jen o zjevnou chybu v psaní.
17. Je dále pravda, že žalovaná se v napadeném rozhodnutí nadbytečně zabývala splněním podmínek pro vrácení neprávem vyplaceného důchodu dle § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Ani to však nemá za následek nesrozumitelnost napadeného rozhodnutí. Soud připomíná, že rozhodnutí správního orgánu v prvním a druhém stupni tvoří jeden celek a jejich odůvodnění se mohou vzájemně argumentačně doplňovat v obou směrech (viz např. rozsudek NSS ze dne 31. 10. 2014, č. j. 6 As 161/2013 – 25). V tomto případě z prvostupňového rozhodnutí jednoznačně plyne, že povinnost vrátit přeplatek byla žalobkyni uložena podle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který je v souladu s § 68 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, uveden i ve výroku. O § 118a odst. 1 zde není ani zmínka. V této argumentační linii pokračovala žalovaná i v napadeném rozhodnutí. Na str. 3 sice v úvodním odstavci odcitovala § 118a odst. 1 i 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, posléze ale ve třetím odstavci jasně deklarovala, že žalované vznikl vůči žalobkyni nárok na vrácení nesprávně vyplacené částky podle odst. 2 tohoto ustanovení. V souladu s tím zde i odůvodnila splnění jeho podmínek. Pokud pak v dalším (čtvrtém) odstavci navázala úvahami o § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je z kontextu zřejmé, že tak učinila jen nad rámec, tj. pro případ, že by neobstály úvahy o aplikaci podle

odst. 2 téhož ustanovení. Jak již bylo totiž výše citováno, celý tento odstavec textu je totiž uvozen slovy „[a] *pokud by snad účastník řízení měl pochybnosti o tom, že dikce ustanovení § 118a odst. (2) ZDP byla jím samým bezpochyby naplněna...*“, z čehož plyne, že žalovaná tuto argumentaci doplnila jen pro případ, že by nestačila argumentace § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Ostatně hned v dalším odstavci žalovaná opět navázala tím, že nárok vznikl dle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení na základě objektivní odpovědnosti (bez zřetele na zavinění). Ani do výroku prvostupňového rozhodnutí žalovaná napadeným rozhodnutím nijak nezasáhla (naopak prvostupňové rozhodnutí potvrdila). Žalobkyni tak nelze přisvědčit v tom, že by žalovaná neurčila, o jaký druh odpovědnosti se v daném případě jedná. Žalovaná oba druhy nesměšovala, neboť je zřejmé, že povinnost vrátit přeplatek žalobkyni uložila dle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

18. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je ve spojení s rozhodnutím prvostupňovým dostačující. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (viz např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 – 74, č. 1566/2008 Sb. NSS). Povinnost orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit nelze interpretovat jako požadavek na detailní odpověď na každou námitku. Přípustné je i toliko implicitní vypořádání námitek (viz např. rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2015, č. j. 6 As 152/2014 – 78, bod 23). Na rozdíl od žalobkyně má soud za to, že žalovaná se vypořádala se všemi podmínkami aplikace § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Z jejích rozhodnutí je zřejmé, že žalobkyně v období od 16. 9. 2023 do 9. 10. 2024 nesplňovala veškeré podmínky pro výplatu starobního důchodu dříve přiznaného dle § 31 zákona o důchodovém pojištění (tzv. předčasný starobní důchod), neboť v rozporu s § 37 zákona o důchodovém pojištění v tomto období vykonávala výdělečnou činnost (konkrétně u Hlavního města Praha – Městské policie Praha) v rozsahu zakládajícím účast na důchodovém pojištění (§ 27 zákona o důchodovém pojištění). Přesto jí byl ve stejném období starobní důchod vyplácen (v souběhu s vdovským důchodem). Právě uvedené samo o sobě postačuje pro postup podle § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Z napadeného rozhodnutí je i dostatečně zřejmé, proč byla povinnost vrátit přeplatek uložena právě žalobkyni – na str. 3 (odstavec třetí) se jasně uvádí, že žalobkyně byla v pozici příjemkyně důchodu (tedy osoby, které byl starobní důchod vyplácen, a je tak dle § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení povinna jej vrátit). Za situace, kdy žalovaná komplexně odůvodnila splnění všech podmínek, nemusela se ještě zvláště vyjadřovat k tomu, proč (slovy žalobkyně) „*preferuje*“ uložení povinnosti uhradit přeplatek žalobkyni namísto svých úředníků. Jestliže byly splněny veškeré podmínky dle § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který jasně stanoví, že vrátit důchod je povinen občan, jemuž byl (v rozporu se zákonem) vyplácen, tj. příjemce důchodu, vylučuje to implicitně, aby tato povinnost byla uložena někomu jinému. Žádnou „volbu“ mezi povinnými osobami zákon nepřipouští ani ji nepožaduje zvážit. Jinými slovy tato námitka byla zjevně zcela irelevantní z hlediska § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, jehož použití (včetně všech podmínek) žalovaná řádně zdůvodnila.

19. K samotnému splnění podmínek § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení je třeba říci, že žalobkyně v žalobě (ani replice) nezpochybňuje žádné skutkové okolnosti rozhodné pro jeho aplikaci. Zejména nezpochybňuje, že jí byl přiznán („předčasný“) starobní důchod dle § 31 zákona o důchodovém pojištění, a že v období od 16. 9. 2023 do 9. 10. 2024 vykonávala výdělečnou činnost v rozsahu, který zakládal účast na důchodovém pojištění ve smyslu § 27 zákona o důchodovém pojištění (naopak sama v žalobě potvrzuje, že ji „podle § 27 zákona o důchodovém pojištění“ vykonává nepřetržitě od roku 1982 a ani v tomto období se nijak nezměnila, viz str. 2 žaloby). Rovněž nepopírá, že v tomto období ještě nedosáhla důchodového věku (jak sama uvádí v replice, k tomu došlo až 28. 8. 2025, viz str. 2 repliky). Z toho vyplývá, že jí v této době nenáležela výplata tzv. předčasného starobního důchodu (tedy starobního důchodu podle § 31 zákona o důchodovém pojištění), jak stanoví § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Přesto jí byl vyplácen v celkové částce 171 654 Kč. Ani to žalobkyně nepopírá (včetně konkrétní částky). Soud tak souhlasí se správními orgány, že byly splněny veškeré podmínky pro vznik nároku žalované na úhradu přeplatku vůči žalobkyni stanovené v § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Nic z toho, co by bylo relevantní pro jeho použití, žalobkyně v žalobě nenapadá.
20. Jádrem žaloby a repliky je (i přes značnou rozsáhlost) v podstatě pouhé přesvědčení žalobkyně, že protiprávní výplatu starobního důchodu nezpůsobila ona, ale žalovaná, a proto by vyplacenou částku měli nahradit její zaměstnanci. Otázka, kdo vznik přeplatku (v první řadě) způsobil, je ale zcela nerozhodná. Je tedy jedno, jestli (ne)pochybila žalobkyně (uvedla či neuvedla správně veškeré skutečnosti v žádostech atp.), zaměstnanci žalované či žalovaná jako taková, jak již opakovaně dovodila judikatura NSS (viz bod 30 výše citovaného rozsudku NSS č. j. 4 Ads 251/2019 – 37). Byť to tedy pravděpodobně skutečně byla žalovaná, kdo v rozporu se zákonem při přiznání vdovského důchodu rozhodnutím ze dne 13. 2. 2024 současně „uvolnil“ výplatu starobního důchodu v rozporu s § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění (jak žalovaná sama přiznává ve vyjádření v žalobě), není to z hlediska § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení podstatné. Podmínkou použití tohoto ustanovení není zjištění, kdo způsobil (či snad zavinil) protiprávní vyplacení důchodu. Vždy je to příjemce důchodu, tedy žalobkyně, kdo je povinen protiprávně vyplacenou částku důchodu vrátit. To platí i v případě, že žalobkyně v žádosti o vdovský důchod správním orgánům sdělila pravdivé a úplné informace. Soud proto v postupu žalované neshledává ani porušení žádné z žalobkyní namítaných zásad a principů.
21. Soud na tomto místě připomíná, že **po žalobkyni se napadeným rozhodnutím toliko žádá, aby vrátila, co jí nenáleží** (viz doslovné znění § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení: „*má plátce důchodu ... nárok na vrácení těch vyplacených částek starobního důchodu, které nenáležely*“). Nic víc. Ač se tedy snaží vyvolat dojem, že nyní nahrazuje vzniklou škodu namísto chybující žalované, nelze to tak vnímat. Žalovaná sice zřejmě pochybila, pokud starobní důchod žalobkyni vyplatila v rozporu se zákonem, avšak ten žalobkyni nikdy nenáležel, neměla jej ani přijímat, a v důsledku napadeného rozhodnutí jej má pouze vrátit. To co má teď tedy zaplatit, jí ve skutečnosti nikdy nepatřilo. Žalobkyně v podstatě požaduje, aby si mohla neoprávněně přijaté peníze ponechat, a někdo jiný za ni nahradil škodu takto způsobenou. To je ale v přímém rozporu s § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Toto ustanovení nepodmiňuje právo

na uložení úhrady přeplatku příjemci důchodu posouzením možnosti náhrady škody zaměstnancem žalované ani s touto otázkou nemá žádnou souvislost. Jak vyplývá z výše citované judikatury, povinnost k úhradě přeplatku je spojena s hmotněprávní úpravou, jejímž záměrem je „zabránit souběhu výplat starobního důchodu a příjmu z výdělečné činnosti bez ohledu na subjektivní stránku věci, a tedy bez ohledu na zavinění“. Uložení povinnosti uhradit přeplatek právě žalobkyni je tedy i v nynější věci zcela v souladu s účelem § 118a odst. 2 větou první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve spojení s § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, neboť žalobkyni neměl být starobní důchod vyplácen v období, kdy vykonávala výdělečnou činnost.

22. Právě porušení § 37 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění pak představuje protiprávní jednání, které vedlo k povinnosti žalobkyně uhradit přeplatek. To vyplývá i z žalobkyní citované odborné literatury (ze které si žalobkyně poněkud nekorektně vybrala pouze některé závěry): *„Předpokladem vzniku objektivní odpovědnosti není zavinění; splněny však musejí být všechny objektivní předpoklady včetně protiprávního jednání. Předpisy sociálního zabezpečení také stanoví některé povinnosti oznamovacího a ohlašovacího charakteru, jejichž nesplnění by mělo pravidelně vést ke vzniku objektivní odpovědnosti. V některých případech však postačí, splní-li se podmínky pro restrikci nároku na výplatu stanovené normou hmotného práva. Tak tomu je např. i ve shora uvedeném případě objektivní odpovědnosti za přeplatek, který vznikne na dávce starobního důchodu z titulu konkurence výplat tohoto důchodu a příjmu z výdělečné činnosti [„shora uvedeným případem“ je právě odpovědnost dle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, pozn. soudu]. Příjemce starobního důchodu je i v tomto případě nepochybně povinen plnit oznamovací povinnost a ohlásit nositeli pojištění do osmi dnů jakoukoli skutečnost rozhodnou pro trvání nároku na dávku, její výši i nároku na výplatu dávky (§ 50 odst. 1 ScZabPús). Jakmile se však splní podmínky stanovené hypotézou hmotněprávního ustanovení (§ 37 PojDůch), uplatní se jeho dispozice, která vede k realizaci restrikce. Právní úprava je totiž koncipována tak, aby bylo dosaženo stejného cíle jako v případě, kdy ke vzniku přeplatku, a tedy i samotné právní odpovědnosti, vůbec nedojde (nositel pojištění včas výplatu dávky zastaví), tak i tehdy, nepodaří-li se výplatu včas zastavit. Protiprávní jednání (rozpor s právem) je tak vlastně definováno již v samotném § 37 PojDůch, zatímco význam povinnosti uložené procesní normou ustupuje do pozadí. Svými důsledky se tak jedná o obdobný typ právní odpovědnosti, který je v předpisech soukromého práva většinou označován jako odpovědnost za výsledek, resp. absolutní objektivní odpovědnost.“* (zvýraznil soud, viz Koldinská, K., Tröster, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 79, marg. č. 473).

23. Námitky žalobkyně týkající se rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu jsou pro věc irelevantní (zda částky ve výroku a odůvodnění jsou ve vzájemném souladu; že se v odůvodnění odkazuje na invalidní důchod žalobkynina zesnulého manžela – zde lze jen nad rámec odkázat na § 51 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, dle něž je právě výše invalidního důchodu zemřelého manžela určující pro výši vdovského důchodu; že ke dni 16. 9. 2023 ještě nebyl starobní důchod „vyplácený“, jak se uvádí ve výroku tohoto rozhodnutí, ale teprve se jím stal – opět jen nad rámec lze říci, že delší doba výplaty by mohla maximálně v neprospěch žalobkyně navýšit přeplatek; zda je toto rozhodnutí vnitřně rozporné; zda je vdovský důchod nyní vyplácen ve správné výši; jak je označen ve výpise z účtu; atp.). Přezkum rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu není předmětem řízení, a i kdyby k protiprávní výplatě starobního důchodu vedla případná pochybení žalované, nemohlo by

to nic změnit na povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek, byly-li splněny všechny podmínky dle § 118a odst. 2 věty první zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (viz výše bod 20).

24. Žádnou relevanci nemají ani žalobkyniny námitky týkající se nedostatku jejího zavinění (popř. vědomosti o tom, že starobní důchod pobírala neprávem a důvody nevědomosti popisované obsáhle zejména na str. 3 repliky), neboť to, jak bylo výše uvedeno, není podmínkou odpovědnosti dle § 118a odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
25. Z hlediska předmětu napadeného rozhodnutí a nynějšího řízení nejsou důležité ani výtky směřující vůči době či postupu při vyřizování žádosti o výplatu starobního důchodu podané dne 17. 4. 2025, nehledě na to, že je žalobkyně uplatnila opožděně až po uplynutí žalobní lhůty, viz § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. Ze stejného důvodu je opožděná i námitka, že žalovaná neobjasnila, jakým způsobem stanovila starobní důchod, neboť od 31. 12. 2022 jí jej rozhodnutím ze dne 12. 6. 2023 vyměřila ve výši 20 346 Kč, zatímco „*sporný*“ vyplácený starobní důchod byl rozhodnutím o přiznání vdovského důchodu ze dne 13. 2. 2024 určen na 22 635 Kč. Ani ta navíc není relevantní, neboť se opět týká rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu, které není předmětem nynějšího řízení. Pro napadené rozhodnutí je důležitá jen skutečná částka, kterou žalovaná žalobkyni vyplácela v období od 16. 9. 2023 do 9. 10. 2024 (což nutně nemusí být částka přiznaná rozhodnutím o přiznání vdovského důchodu), od níž je třeba odečíst vdovský důchod v plné výši (viz níže); ani jedno z toho žalobkyně nečiní sporným. Jen nad rámec lze uvést, že odlišnost těchto částek je zjevně dána tím, že žalobkyni byl na základě rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu vyplácen nejen dříve přiznaný starobní důchod, ale v souběhu s ním i nově přiznaný vdovský důchod (byť jen v rozsahu 50 % procentní výměry, viz též níže).
26. Jde-li o žalobkyní namítaný nesoulad částek vdovského důchodu podle rozhodnutí o jeho přiznání a dle odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, lze dodat, že i jejich odlišnost je logická. Dle rozhodnutí o přiznání vdovského důchodu byl vdovský důchod vyplácen v souběhu s (dříve přiznaným) starobním důchodem – tedy toliko v rozsahu poloviny procentní výměry (§ 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). V prvostupňovém rozhodnutí pak ale žalovaná musela počítat s takovou výší vdovského důchodu, jaká žalobkyni ve skutečnosti náležela, pokud by k souběhu výplat nedošlo, tj. s plnou výší. Tu pak odečetla od skutečně vyplacených částek obou souběžně vyplácených důchodů. Zbytek představoval přeplatek, který žalobkyni uložila vrátit.
27. Žalobní body jsou nedůvodné.

Závěr a náklady řízení

28. S ohledem na shora uvedené závěry soud žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
29. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci neúspěšná, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná byla sice ve věci plně úspěšná, nemá však právo na náhradu nákladů řízení, neboť jde o věc důchodového pojištění. Soud proto rozhodl tak, že žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 31. října 2025

Richard Galis v. r.
samosoudce